

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مشارکت و مدیریت مشارکتی

(زیرساخت‌های جلب مشارکت‌های مردمی در آموزش و پرورش)

قابل استفاده برای تمامی مسئولان، مدیران و دانشجویان کارشناسی،
کارشناسی ارشد و دکترای تخصصی مدیریت آموزشی

نویسنده:

دکتر عبدالمحمد طاهری

(عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیراز)

انتشارات آوای نور

تهران - ۱۳۹۴

سرشناسه : طاهری، عبدالمحمد، ۱۳۳۷ -
عنوان و نام پدیدآور : مشارکت و مدیریت مشارکتی زیرساخت های جلب مشارکت
های مردمی در آموزش و پرورش قابل استفاده برای تمامی
مسیولان ..
مشخصات نشر : تهران: آوای نور، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری : ۱۶۸ ص.
شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۱۴۳-۶
وضعیت فهرست نویسی: فیپای مختصر
یادداشت : فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی: <http://opac.nlai.ir>
قابل دسترسی است
شماره کتابشناسی ملی: ۳۷۷۶۲۵۹

مشارکت و مدیریت مشارکتی

(زیرساخت های جلب مشارکت های مردمی در آموزش و پرورش)

نویسنده: دکتر عبدالمحمد طاهری

ناشر: انتشارات آوای نور

صفحه آرا: منیرالسادات حسینی

طراح جلد: مهندس مهدی محلاتی

تایپ و تدوین: معصومه صادقی کهمینه

بازخوانی و ویرایش: معصومه صادقی کهمینه

ویراستار ادبی: عطیه فیروزمند

ویراستار فنی: دکتر عبدالمحمد طاهری

چاپ اول: ۱۳۹۴

تیراژ: ۵۰۰ جلد

صحافی: نشاط

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۱۴۳-۶

تهران: خیابان انقلاب - خیابان ۱۲ فروردین - خیابان وحید نظری - پلاک ۹۹

تلفن: ۶ - ۶۶۹۶۷۳۵۵ / نمایر: ۶۶۴۸۰۸۸۲ / همراه: ۰۹۱۲۲۰۰۴۵۵۷

کلید حقوق برای ناشر محفوظ است.

قیمت ۱۱۰۰۰ تومان

عموماً مشارکت، فرایندی توانمندساز است که موجب پویایی بخشی منابع‌های
مملی، به‌کارگیری گروه‌های گوناگون اجتماعی در تصمیم‌گیری، درگیری مردم مملی در
تعریف مشکل‌ها، گردآوری و تحلیل داده‌ها و اجرای پروژه‌ها می‌شود. این فرایند
سبب توانمندسازی آگاهی، درک، تعهد، ساده‌سازی تصمیم‌گیری، ایجاد پذیرش
همگانی و یکپارچگی پژوهش‌گران، ساکنان مملی و کارمندان اجرایی برنامه‌های
توسعه و اتمادیه‌ها شده، به شکل الگوهای گوناگونی بروز می‌کند.

فهرست مطالب

۹.....	یادداشت نویسنده
۱۱.....	پیش‌گفتار
۱۳.....	فصل اول: واکاوی و چرایی مفهوم مشارکت
۱۳.....	مقدمه
۱۵.....	تعریف مشارکت
۱۸.....	فایده‌های مشارکت
۱۸.....	کارکردهای مشارکت
۱۹.....	پیش‌نیازهای مشارکت
۲۲.....	چرایی و چگونگی مشارکت
۲۴.....	تعریف مدیریت
۲۵.....	مفهوم مدیریت مشارکتی
۲۶.....	هدف‌های مدیریت مشارکتی
۲۸.....	اهمیت و مزایای مشارکت و مدیریت مشارکتی
۳۱.....	مفهوم کارگروه مشارکتی
۳۶.....	ویژگی‌های گروه مشارکتی
۴۳.....	گونه‌های کارگروه مشارکتی
۴۵.....	فصل دوم: دیدگاه‌ها و نظریه‌های مطرح در زمینه‌ی مشارکت
۴۵.....	زیرساخت‌های نظری مشارکت
۴۶.....	نظریه‌های مطرح در زمینه‌ی مشارکت
۵۰.....	بنیادهای نظری مشارکت
۶۳.....	فصل سوم: نمادها و فایده‌های مشارکت با تأکید بر مطالعه‌های تطبیقی
۶۳.....	گونه‌های مشارکت
۶۵.....	ابعاد مشارکت
۶۵.....	مشارکت در نقش مقوله‌ای غایی و نهایی
۶۷.....	انسان‌گرایی (نوع دوستی)
۶۸.....	سهیم‌شدن در قدرت

۷۰	تنوع مفهوم مولفه مشارکت.....
۷۷	مطالعه‌های تطبیقی در زمینه‌ی مشارکت.....
	فصل چهارم: بررسی جلب مشارکت‌های مردمی ریشه‌گرفته از نظام‌های تعلیم و تربیت.....
۱۰۳	مشارکت پیش از انقلاب اسلامی.....
۱۰۵	مشارکت پس از انقلاب اسلامی.....
۱۰۸	استرالیا و نظام شورایی.....
۱۰۹	بریتانیای کبیر و نظام شورایی.....
۱۱۰	انگلستان و نظام شورایی.....
۱۱۰	ویلز و نظام شورایی.....
۱۱۱	ایرلند شمالی و نظام شورایی.....
۱۱۱	ایالات متحده‌ی آمریکا و نظام شورایی.....
۱۲۰	آلمان و نظام شورایی.....
۱۲۷	پیشینه‌ی مشارکت مردمی در آموزش و پرورش ژاپن.....
	فصل پنجم: ارائه‌ی الگوی اجرایی برای جلب مشارکت مردمی در سازمان.....
۱۳۷	فلسفه و هدف‌های مدل.....
۱۳۸	مبانی نظری مدل.....
۱۴۱	چارچوب ادراکی مدل.....
۱۴۱	مرحله‌های اجرای مدل.....
۱۴۳	نظام ارزشیابی و مهندسی مجدد مدل.....
۱۴۴	مدل شماره‌ی ۱.....
۱۴۵	مدل شماره‌ی ۲.....
۱۴۸	مانع‌ها و محدودیت‌های اجرایی.....
	راهکارهای اجرایی مدیریت جلب مشارکت‌های مردمی در آموزش و پرورش (مقتضیات مشارکت).....
۱۵۴	اندرزهایی برای جلب مشارکت‌های مردمی.....
۱۵۷	منبع‌ها و مأخذها.....

یادداشت نویسنده

فعالیت‌های انسان در هر سطح (فردی، گروهی و سازمانی) و در هر موضوعی (سیاسی، فرهنگی و اقتصادی) با پدیده‌های ساده و دشوار سروکار دارد. رویارویی با این پدیده‌ها نیازمند شناخت وضع موجود، انتقال به وضع مطلوب و حرکت به سوی وضع ایده‌آل است. این حرکت تدریجی را می‌توان قانون عمومی زندگی واقعی بشر دانست. کنش‌گران این تغییر (پژوهش‌گران، مدیران، مشاوران، معلمان و ...) به روشی نیازمندند که بتوانند فرآیندهای پرسش و کنکاش را با حیات واقعی پیوند زده، از این رهگذر ایده‌آل‌های خود را جست‌وجو کنند.

موضوع مشارکت، به ویژه مشارکت‌های مردمی در آموزش و پرورش به دلیل اهمیت بسیار آن برای بیان و ژرف‌کاوی هدف‌های تعلیم و تربیت، نیازمند کنکاش دقیق برای دستیابی به اجزاء و عنصرهای پویا در مدل جلب مشارکت‌های مردمی در آموزش و پرورش است. نویسنده با دستاورد پژوهش خود که کتاب پیش‌رو است، توانست پس از بررسی‌های نظری و گردآوری داده‌های کمی و کیفی، پیشنهادهای کاربردی خود را برای گسترش مشارکت‌های مردمی ارائه دهد که نتیجه‌ی به‌دست‌آمده، معرفی یک مدل برای جلب مشارکت‌های مردمی در آموزش و پرورش ایران است.

برای طراحی چنین مدلی تجربه‌های داخلی و خارجی مطالعه شد. در مطالعه‌های داخلی بیشتر به ضرورت، اهمیت و ساختارهای موجود مشارکت در آموزش و پرورش تمرکز شده و در مطالعه‌های خارجی عموماً مبانی نظری موضوع بررسی شده‌است. امید است مطالعه‌ی این کتاب برای دست‌اندرکاران زمینه‌ی آموزش و پرورش نه تنها بسترساز نظام مردم‌سالار آموزشی باشد؛ بلکه بتوان از این راه به جلب سرمایه‌های پنهان در نهادهای گوناگون جامعه پرداخت. زین پس هدف نهایی، هدایت هرچه بیشتر جامعه به سوی پویایی نظام آموزشی خواهد بود.

پیشگفتار

سپاس بسیار به درگاه پروردگار منان که بنده را پیروز به نگارش این کوتاه‌نوشت نمود. بدان امید که نکته‌های پیش‌رو گامی جدی در مسیر دگرگونی در خور انتظار برای جلب مشارکت‌های مردمی در آموزش و پرورش ایران باشد.

عموماً مشارکت، فرایندی توانمندساز است که موجب پویایی بخشی منبع‌های محلی، به‌کارگیری گروه‌های گوناگون اجتماعی در تصمیم‌گیری، درگیری مردم محلی در تعریف مشکل‌ها، گردآوری و تحلیل داده‌ها و اجرای پروژه‌ها می‌شود.^۱ این فرایند سبب توانمندسازی آگاهی، درک، تعهد، ساده‌سازی تصمیم‌گیری، ایجاد پذیرش همگانی و یکپارچگی پژوهش‌گران، ساکنان محلی و کارمندان اجرایی برنامه‌های توسعه و اتحادیه‌ها شده، به شکل الگوهای گوناگونی بروز می‌کند.

حکومت‌ها براساس مبانی اجتماعی که در واقع تجمعی سازمان‌یافته از رابطه‌های اجتماعی است، برای دسترسی به مجموعه‌ای از آرمان‌ها شکل می‌گیرد. عموماً مجموعه‌های سازمان یافته به شکل‌های گوناگون در قالب تشکل‌های اجتماعی، کارکرد هدایت و جلب کنش‌ها و تعامل‌های اجتماعی را برای رسیدن به هدف‌ها عهده‌دارند.

سازمان در واقع «تجمع بزرگی از افراد است که براساس روابط غیرشخصی اداره می‌شود و برای رسیدن به هدف‌های معین انجام گردیده است»^۲. بنابراین سازمان‌ها در هر نظام حکومتی - اجتماعی در واقع متصدیان و یا کارگزاران آن نظام محسوب می‌شوند، تا از راه کنش‌های سازمانی که توسط اعضای سازمانی در پیوند با دیگر سازمان‌ها انجام می‌پذیرد، رسالت رفع نیازهای اجتماعی را برای ژرف‌سازی هدف‌ها عهده‌دار شوند.

هر گونه سازمان اجتماعی درگیر ده‌ها و صدها متغیر درونی و بیرونی است که حیات آن‌ها را پشتیبانی می‌کند. یکی از مهم‌ترین متغیرهای حیات سازمان‌ها، حضور و روی‌آوری مردم نسبت به این گونه سازمان‌ها است. جایگاه مردم در پیوند با سازمان‌ها به دو شکل است: شکل اول مشارکت درونی آحاد مردم درون سازمان است که با عنوان

^۱ فوی ۱۹۹۶

^۲ گیدنز، ۱۳۷۴

رابطه‌های سازمانی از آن نام برده می‌شود و شکل دوم مشارکت برون سازمانی است که قوام، حیات و پویایی سازمان‌ها را پشتیبانی می‌کند.

کتاب پیش‌رو به دنبال آن است که چگونگی جلب مشارکت‌های مردمی را در نظام آموزش و پرورش ایران جست‌وجو کند؛ تا از این رهگذر بتواند بر بسیاری از مشکل‌های همیشگی خود برتری یابد. بنابراین جلب مشارکت‌های بیرون از سازمان‌های آموزش و پرورش از راه ارائه‌ی یک الگوی سازمان‌یافته می‌تواند زمینه‌ساز حضور مردم در عرصه‌های گوناگون باشد، به شیوه‌ای که نهادینه‌شدن این مؤلفه در جامعه، سرمایه‌ای بسیار ارزشمند برای تحقق آرمان‌های جامعه از یک‌سو و از سوی دیگر تحقق آرمان‌های نظام تعلیم و تربیت باشد.

